

Trịnh Công Sơn !
Nguyễn Huy

Hôm nay, vài bạn trẻ mới ngoài 20, bạn facebook, nhắn tin cho tui hỏi: sao không thấy chú Huy nói gì về phim Em và Trịnh cũng như phim Trịnh Công Sơn.

Tui trả lời : đợi phim chiếu xong nói luôn vậy .

Bây giờ, nghe nói phim chiếu gần xong. Một phim đã rút khỏi rạp và một phim tăng suất chiếu. Có vẻ như nhà sản xuất đã từ hoà vốn đến có lãi. Và gây ra sự tranh cãi bất tận. Hay là ở chỗ này...

Có lần , tui ngồi đàm đạo với một nghệ sỹ cải lương thành danh trước năm 1975. Ông kể, hồi ấy mỗi trước khi công diễn, ông bà bầu mời trùm nậu vé chợ đen vô coi tổng dợt. Vợ nào họ đồng ý thâu vé, xem như vỡ đò hay. Họ chê, thì coi chừng lỗ banh xác.

Điểm thứ hai, các ông bà bầu cũng mong ký giả kịch trường đến xem. Báo giới khen, thì trùm vé chợ đen sốt sắng bao vé. Báo chí chê, họ cũng bao vé. Trừ khi báo chí im lặng không nhắc đến, xem như tuồng đó bỏ đi rồi.

Xét dưới góc độ này, những nhà làm phim về Trịnh Công Sơn đã thành công vang dội. Họ đã khuấy động dư luận nhiều chiều.

Đến đây, tui không nói thêm gì về phim Trịnh Công Sơn, vì tui không xem. Lý do : cái tên Trịnh Công Sơn không hấp dẫn tui.

Thứ nhất, nói về nhạc Trịnh .

Xét về giai điệu, nhạc Trịnh chỉ một màu, ít sắc thái : chậm rãi và buồn.

Xét về ca từ, nhiều người tâm đắc, tính triết lý thâm thúy trong âm nhạc của ông. Tui đơn giản thấy rằng ai nghiên cứu về Phật giáo khi nghe ca từ TCS, sẽ nhận ra đó là cách nói khác của những bài học mà các nhà sư hay giảng cho tín đồ.

Ví dụ nhé : hạt bụi nào hoá kiếp thân tôi, để một mai tôi trở về cát bụi . Hơn 2500 năm trước, Đức Phật dạy rằng con người sanh ra từ cát bụi sẽ trở về cát bụi . Trịnh Công Sơn chỉ nhắc lại thôi.

Hay là : " Em hồn nhiên rồi em sẽ bình yên" . Hơn 2500 năm trước, Đức Phật dạy rằng con người hãy trở về tánh không vô vụ lợi, vô tư trong sáng sẽ chạm vào bình an. Trịnh Công Sơn chỉ nhắc lại thôi.

không thể liệt kê từng bài, nhưng có thể nói, hơn phân nửa sáng tác của TCS đi ra từ triết lý Phật giáo. Điều này thì tui đã biết nên không quá bất ngờ hoặc bị mê hoặc về mặt tư tưởng và ngữ nghĩa.

Thứ nhì, nói về con người chánh trị của TCS

Nhiều người xác định rằng TCS là nhạc sỹ phản chiến. Vậy họ hiểu thế nào là phản chiến? Phản chiến là phản đối cả 2 bên tham chiến, bất kể bên thắng hay thua. Phản chiến không có nghĩa là phản đối khơi khơi vào cõi mông lung, và sau đó đứng về bên thắng cuộc.

TCS đã làm gì (đánh giá con người quan trọng nhất dựa trên những gì người đó đã làm). Trong chế độ cộng hoà miền Nam, đó là thời điểm nhà cầm quyền không dùng chế độ kiểm duyệt, hay cảnh sát bắt buộc nhạc sỹ phải sáng tác kiểu như " : Như có ông Diệm trong ngày vui đại thắng" . .. tức là nghệ sỹ được tự do sáng tác kể cả chữ chế độ , thì các ca khúc TCS chỉ dừng lại ở miêu tả nỗi buồn chiến tranh, không chữ thẳng mặt phía cộng hoà , mà chưa một lần lên án cộng sản.

Khá là chung chung, mờ mờ, ảo ảo kiểu " một đàn bò vào thành phố" ai muốn hiểu sao hiểu.

Thế rồi sau 1975, TCS nói gì?

Báo Tiền Phong đăng rõ lời TCS phát biểu ngay ngày 30/4/1975:

" Tôi, nhạc sĩ Trịnh Công Sơn, rất vui mừng và cảm động gặp và nói chuyện với tất cả các anh em nghệ sĩ ở miền Nam Việt Nam này. Hôm nay là cái ngày mà mơ ước của tất cả chúng ta đó là ngày mà chúng ta giải phóng hoàn toàn tất cả đất nước Việt Nam này cũng như những điều mơ ước (của) các bạn bấy lâu là độc lập, tự do, và thống nhất (thì) hôm nay chúng ta đã đạt được những kết quả đó. Tôi yêu cầu các văn nghệ sĩ cách mạng miền Nam Việt Nam này hãy... và hợp tác chặt chẽ với chính phủ lâm thời miền Nam Việt Nam.

" Những kẻ đã ra đi chúng ta xem như là đã phản bội đất nước. Chúng ta là người Việt Nam. Đất nước này là đất nước Việt Nam. Chúng ta ở trên đất nước của chúng ta "

Nguồn : <https://www.tienphong.vn/.../nhac-sy-trinh-cong-son-lam...>

Vào năm 1979, TCS viết một bài cho báo Tuổi Trẻ được cộng đồng chia sẻ lại :

" Vào những năm đất nước còn mang trên mình cái vết chém ngang vĩ tuyến thứ 17, chính nhờ thế giới riêng tư đó mà tuổi trẻ miền Nam đã thoát ra khỏi mọi ranh giới, vượt ra khỏi mọi bức bách của đời sống thực tế để tìm về với miền Bắc bằng ý nghĩ.

Khi Bác Hồ nói: "Miền Nam trong trái tim tôi" thì mọi người ở miền Nam đều có quyền nghĩ rằng mình đang có một vị trí tình cảm trong trái tim của Bác. Câu nói đó không loại trừ một ai ngoài những kẻ cố tình phản bội. Câu nói còn bao hàm tính chất địa lý nguyên vẹn của miền Nam là có cả núi non, sông biển, đồng bằng, ruộng làng và cả đô thị miền Nam nữa "

Nguồn : xin đọc thêm trên ảnh

TCS đã hai lần dùng từ " phản bội " để chỉ những ai không đứng về phía đảng. Vì lẽ đó, thi sỹ Bùi Chí Vinh đã có 4 câu thơ về TCS :

Gã nhạc sĩ vàng

Ôm Ghi ta đỏ

Nên âm nhạc đỏ

Biến thành da cam'

Màu da cam là biểu tượng cho thứ gì chắc nhiều người đã hiểu.

Vậy là, chừng đó thông tin cũng đủ để hiểu , sau 1975, TCS thuộc ý thức hệ cộng sản. Tui là người dân đen không thuộc ý thức hệ này. Vì vậy, tui không thích con người đời thực TCS. Tóm lại : không thích tất cả những gì thuộc về TCS.

Đến đây, sẽ có nhiều người yêu TCS sẽ nổi nóng, tranh cãi với tui. Không sao, các bạn cứ tự nhiên , bởi vì, tui đang tập sống trong tinh thần tự do ngôn luận. Tui hiểu rằng khi chạm vào thần tượng là sẵn sàng khẩu chiến.

Các bạn ạ. Đạo công giáo có phong tục phong thánh rất hay. Một vị chân tu, hồi còn sống đã tràn đầy đức hạnh, Hy sinh, được tín đồ nể trọng lắm rồi. Khi họ chết đi, người ta xét đi xét lại mọi ngõ ngách. Nếu vị chân tu ấy đạt hết tiêu chuẩn, nhiều năm về sau, họ mới được phong thánh.

Trong lòng tui cũng có ngôi đền thiêng rất riêng. Khi hâm mộ ai, tui cũng tìm hiểu nhiều nguồn thông tin, suy xét kỹ càng, cân nhắc nhiều năm, mới đưa huyền thoại ấy vào ngôi đền thiêng của mình. Tui không tôn thờ ai mà thiếu thông tin về họ.

Có khi một huyền thoại trong lòng tui chẳng là gì trong mắt các bạn, nên bạn hãy thông cảm cho tui rằng dấu TCS là vị thần trong tâm hồn âm nhạc của bạn, nhưng ông ấy chẳng ý nghĩa gì với tui cả.

Tui là thế. Tui vốn dĩ ít bạn, và mỗi năm mất thêm vài người bạn. Riêng chuyện tui phản đối Hàng cuộn cuộn, đã mất đi khá nhiều bạn face. Nhưng cần gì nhiều bạn khi cuộc sống của mình chỉ là một dấu lặng giữa chốn xôn xao.

Bạn bè chỉ cần ít thôi, miễn cùng tầng số là được. Tầng số của tui là cải lương, bolero, nói thẳng kiểu như : rõ ràng, minh bạch, mẹ nó , sợ gì ...

Sài Gòn, 21/6/2022

Nguyễn Huy